

Kommunalismi poliittisena vaihtoehtona

Janet Biehl
Suom. Jussi Haverinen ja Ville Halonen

15. syyskuuta 2009

Suomentajan esipuhe

Käsissäsi on “Kommunalismi poliittisena vaihtoehtona” vihkosen toinen painos. Se on suomennos Janet Biehl in Lissabonissa vuonna 1998 pitämästä puheesta konferenssissa joka käsitteli yhteiskunta-ekologiaa ja seuraavan vuosituhatosen anarkistista politiikkaa. Tämän konferenssin, ja sen saaman vastaanoton, jälkeen kommunalismi on irtautunut anarkismista omaksi ideologiakseen.

Työryhmä kommunalismin edistämiseksi Suomessa,
Jussi Haverinen

Kommunalismi poliittisena vaihtoehtona

Yhteiskunnalliset vallankumoukselliset ovat kahden vuosisadan ajan säilyttäneet ihanteen “kommuunien Kommuunista” osana visiotaan tulevaisuuden vapaasta yhteiskunnasta. Aina Ranskan suuresta vallankumouksesta vuonna 1789, he ovat unelmoineet luovansa desentralisoituja, valtiottomia ja yhteisesti hoidettuja kommuuneja, jotka liittäisi yhteen vapaiden kuntien konfедераatio.

Tämä pamfletti pyrkii esittämään yleispiirteet tuon perinteen uusimmalle muodolle, Murray Bookchinin 1970– sekä 1980-luvuilla kehittämälle kommunalismille.

Haluaisin painottaa, että kommunalismi ei pyri luomaan ohjelmaa puolueelle, jonka tavoitteena on kaapata valtiolta. Eikä se myöskään koita tehdä “demokraattisia” reformeja olemassaoleviin valtiorakenteisiin tai kehittämään niin sanottuja “suoran demokratian” toimenpiteitä, kuten esimerkiksi kansalaisaloitteita tai kansanäänestyksiä. Pikemminkin se on olemassaolevan sosiaalisen, taloudellisen ja poliittisen järjestyksen korvaamista suoran demokratian kommunalismilla, jossa kuntien asukkaat hoitavat omia asioitaan kasvottaisilla päätöksentekoprosesseilla. Poliittikkana, joka pyrkii yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, se luo perustan rationaalisen ja ekologisen yhteiskunnan luomiseen pyrkivälle teorialle ja käytännölle.

Mitä on politiikka?

Valtio on järjestelmä, joka perustuu ylivaltaan. Se pyrkii anastamaan vallan enemmistöltä – eikä siis antamaan valtaa heille täysivaltaisina yhteisön jäseninä – sekä ylläpitämään harvainvaltaa. Vaikkakin republikaaninen valtio, ts. tasavalta, määrittelee määräysvaltansa alla olevat ihmiset “kansalaisiksi”, se kohtelee heitä pikemminkin “äänestäjinä” tai “valitsijamiehinä”, eli liian keskenkasvuisina tai kyvyttöminä hoitamaan julkisia asioita itse. Aivan viime aikoina valtio on alkanut alentamaan ihmisiä tarjoamiensa sosiaalipalveluiden “asiakkajiksi” tai “kuluttajiksi”. Näiden riippuvaisten “kuluttajien” tulee toimia passiivisesti ja vastaananomatta, sekä suorittaa rajoittuneita toimi-

aan kapeassa nurkkauksessa, tienaten rahaa, kasvattaen perheitä ja uskoen kaikki muut yhteisölliset asiat valtion haltuun.

Mutta valtion valtaeliitti on itse asiassa vähemmän huolissaan ihmiskunnan suuren enemmistön tarpeista kuin hallitsemiseen ja mobilisointiin liittyvistä kysymyksistä. Se perustaa puolueita yrittäessään saada valtaa — puolueita, jotka ovat käytännössä tuloillaan olevia valtioita. Nämä eliittien professionalisoituneet ja manipuloivat rakenteet matkivat demokratiaa keräten ääniä tavallisilta ihmisiltä kausittain, tehden pilaa demokraattisista ihanteista, joille he kyynisesti vannovat uskollisuutta sopivina hetkinä.

Tämän järjestelmän kutsuminen *politiikaksi* on järkyttävä sekaannus käsitteissä, sitä tulisi – kuten Bookchin on huomauttanut – hallitsemisen välineenä kutsua pikemminkin *valtiotaidoksi*. Poliitiikka, sen sijaan, koskee niitä areenoita ja instituutioita, joilla ihmiset hoitavat suoraan julkisia asioitaan. Valitettavasti tämä sekaannus politiikan ja valtiotaidon välillä on levinnyt laajalle, ei vain yhteiskunnassa yleensä, vaan myös vasemmiston keskuudessa. Esimerkiksi marxilaiset ovat pahamaineisia politiikan ja valtiotaidon sekoittamisessa. Marxilainen historioitsija Eric Hobsbawm on kerran todennut, että “marxilaisen sosialismin historiallinen ominaispiirre oli omistautuminen politiikalle.” Se mihin hän tässä viittaa ei itseasiassa tarkoita politiikkaa, vaan valtiotaitoa. Marxilaisuuden vaatiessa työläisvaltiota johtamaan meidät kommunistiseen yhteiskuntaan, se ei koskaan käsittänyt politiikan koskevan niitä julkisia kunnallisia instituutioita, joilla hoidamme yhteiset asiatamme. Tällä tapaa ajatellen marxilaisuudesta puuttuu täysin poliittinen teoria.

Valitettavasti myös yhteiskunta–anarkistit ovat kärsineet samankaltaisesta väärinkäsityksestä. Hekin ovat ymmärtäneet valtiotaidon tarkoittavan samaa kuin politiikka – mutta siinä missä marxilaiset tekivät niin voidakseen käyttää valtiota, yhteiskunta–anarkistit tekivät niin hylätäkseen politiikan täysin. Bakunin esitti vuonna 1871 tyypillisen näkökulman kirjoittaessaan, että uusi yhteiskunnallinen järjestys voidaan luoda “ainoastaan kehittämällä ja organisoimalla epäpoliittinen tai antipoliittinen yhteiskunnallinen työväenvalta kaupungeissa sekä maaseudulla.” Tässä hän teki “antipoliittisesta” synonyymien “valtionvastaiselle.” Jopa Kropotkin – joka peräänkuulutti sosiaalisen elämän kommunalisointia *Leivän valloituksessa* ja kuvaili loputtomiin erilaisia molemminpuolista apua harjoittavia yhteenliittymiä ja ryhmiä – unohti kertoa meille selvästi millä poliittisilla instituutioilla ihmiset hoitaisivat yhteisöään vallankumouksen jälkeisessä yhteiskunnassa.

Yhteiskunta–anarkismi on, marxilaisuuden lailla, historiallisesti kiinnittänyt liian vähän huomiota politiikkaan sen täydessä merkityksessä. Siltikin kysymykset, jotka Aristoteles esitti kaksituhatta vuotta sitten ilmaisevat yhä keskeisen ongelman kaikessa poliittisessa teoriassa, mukaanlukien omassamme: millainen yhteiskuntajärjestys tukee parhaiten rikasta ja elinvoimaista elämää yhteiskunnassa?

Kommunistien vastaus tähän on, että paras yhteiskuntamuoto on sellainen, joka rakentuu suoran demokratian perinteille. Tarkoitamme luonnol-

lisesti tässä politiikkaa yhteisön harjoittamana itsehallintona, instituutioilla jotka perustuvat kaikkien osanottoon. Tässä politiikassa yhteisön jäsenet hoitavat yhteiset asiansa kasvottaisissa demokraattisissa instituutioissa, ennen kaikkea kansankokouksissa ja kuntien konfederaatioissa.

Tämänkaltaista politiikkaa on esiintynyt elettynä historiallisesti lukuisissa paikoissa. Ensin se nousi esiin muinaisessa Ateenassa, jonka asukkaat – vaikka tämä valitettavasti rajoittui vain vapaisiin ateenalaisiin miehiin – olivat kaikesta huolimatta huomattavissa määrin itsehallinnollisia. Länsimaisen historian myöhempinä aikoina on ilmaantunut suoria demokratioita muun muassa monien keskiaikaisten eurooppalaisten kaupunkien keskuksissa vuoden 1000 jälkeen, 1700-luvun Uuden Englannin kaupunginkokouksissa sekä vuoden 1793 kumouksellisen Pariisin kansankokouksissa.

Jokaista näistä demokratioista vaivasi kerrostuminen luokkiin ja hierarkioihin, mutta silti jokaisessa niistä ihmiset kokoontuivat aikansa menestyksekkäästi, joskus jopa vapaina asukkaina, päättämään suoraan yhteisöistä joissa he elivät. Yleisesti ottaen, vaikka paavit, ruhtinaat ja kuninkaat kehittivät mittavia valtarakenteita, ihmiset kylissä, kaupungeissa ja naapurustoissa hallitsivat suurta osaa yhteisöllisestä elämästään.

Tällainen politiikan käsite voi tuntua etäiseltä nykyään, kansallisvaltioiden aikakautena, jolloin kunnilta on riistetty niiden valta ja itsenäisyys. 1800-luvulla tasavaltojen rakentajat ottivat käyttöönsä “demokratian” terminologian pyhittääkseen edustukselliset instituutionsa – parlamentit, eduskunnat, hallitukset – verhoten näiden järjestelmien elitistisen, paternalistisen, luokkaphojaisen ja sortavan luonteen kansanvallan kielenkäyttöön. Siltikin kaiken aikaa se oli poistamassa kunnallisia vapauksia, heikentäen naapurustoeleämää ja kunnallista valtaa professionalisoituneiden hallinto- ja sortoinstituutioiden tieltä.

Urbanisaatio

Urbanisaatio, suunnaton, muodoton kapitalistinen vitsaus, on nielemässä ne hahmotettavat, inhimillisen kokoiset yksiköt, jotka joskus olivat aitoja kaupunkeja, sen liittäessä pienet yhteisöt suurempiin, kaupungit metropoleihin, sekä metropolit vuorostaan suunnattomiin miljoonakaupunkien ketjuihin, megalopoleihin. Esikaupungit niellään ja sulautetaan levittäytyvään suurkaupunkimustekalaan. Kaupunkiasutukset ovat niin liittyneitä toisiinsa etteivät Englannin kanaali tai Alpit ole enää esteitä niiden sekoittumiselle: yksi yhtenäinen suurkaupunkialue kulkee pohjoisesta etelään Lancashirestä keski-Italiaan, toisen kulkiessa itä-länsi-suunnassa Valencian ja Wienin välillä. Yhdysvalloissa vastaava suuntaus on siirtänyt taloudellista elämää pois itä-rannikon perinteisistä urbaaneista keskuksista länteen, niin että länsirannikko on nyt maan urbanisoitunein alue. Megalopolin levitessä lähiöt, maantiet, kasvottomat ostoskeskukset, parkkipaikat ja teollisuusalueet leviä-

vät aina vain syvemmälle maaseudulle. Tämä markkinatalouden leviäminen ei palvele mitään muuta kuin pääoman laajentumispaineita. Rappeuttamalla julkisen kentän suosiakseen markkinoita kapitalismi on kiihdyttänyt kunnallisten vapauksien tuhoamista niin pitkälle, että ne ovat vaarassa kadota kokonaan yhteiskunnastamme. Keskitetyt hallitukset ovat palvelleet niin innokkaasti pääoman tarpeita, että monet kunnat ovat muuttumassa lähes pelkästään jakelukoneistoiksi valtion kontrolloimille sosiaalipalveluille.

Näiden laajempien sosiaalisten voimien syövyttäessä naapurustojen ja yhteisöjen elämää on politiikan todellinen merkitys asteittain unohtumassa. Ihmiset länsimaisissa yhteiskunnissa ovat unohtamassa itse ajatusta poliitikasta aktiivisena, elinvoimaisena itsehallinnon prosessina. Tämän tapahtuessa he unohtavat, että yhteisön jäsenyyteen voisi kuulua muutakin kuin äänestämistä, verojen maksamista ja passiivista valtion tarjoamien palveluiden vastaanottamista. Poliittinen toiminta on muuttamassa naapurustoista, ammattiliitoista, kaupunginosista ja kansalaisjärjestöistä televisioon, joka kykenee tekemään jopa valtiotaidosta penkkiurheilua.

Politiikan elvyttäminen

Tämän järjestelmän ottous ja merkityksettömyys on tullut kuitenkin huomattavissa määrin ilmeiseksi tavallisille ihmisille, jotka ymmärtävät, että rahan ja manipulaation läpitukeva vaikutus heikentää, jopa valtiotaidon ulkoista demokratian pintakiiltoa. Mikäli he ovat passiivisia suhteessa valtioon tai puolueiden toimintaan, se johtuu usein siitä, että he pitävät niitä turhina ja epäluotettavina.

Monin paikoin sekä euroopassa että amerikkassa paikallinen poliittinen elämä jatkuu huomattavan elinvoimaisena. Jopa yhteisöissä, joilta on riistetty niiden aikaisemmat uljaat voimat, viralliset ja epäviralliset poliittiset foorumit elävät edelleen. Kansalaisjärjestöt, kyläkokoukset, erilaiset foorumit, yhden asian liikkeet ja muut vastaavat toimivat paikkoina kasvottaisille julkisille prosesseille. Lukuisille eurooppalaisille kunnat ovat yhä keskeisiä poliittiselle identifikaatiolle. Yhdysvalloissa taas nostalgia pienkaupunkielämää kohtaan ilmaisee halua yhteisöön, missä ihmiset ovat vapaita harjoittamaan keskinäistä apua ja yhteistyötä. Jopa tietoyhteiskunnassa, kun ihmisiltä kysytään mitä ”yhteisö” on, suurin osa ajattelee omaa kaupunkiaan tai naapurustoaan.

Kaupunkia paikkana poliittiselle vastarinnalle ei myöskään ole täysin tuhattu. Niin upoksissa kuin se onkin urbanisoituneessa kansallisvaltiossa kapitalismin ansiosta, se joka tapauksessa elää kituutta historiallisena muistona. Se on säilytyspaikka pitkäaikaisille perinteille, näkemyksille ja impulsseille. Kaupunki hautoo muistoja muinaisista kansalaisvapauksista, itsehallinnosta, joiden puolesta sorretut ovat taistelleet vuosisatojen yhteiskunnallisen kehityksen aikana. Kaupungeissa kuten Pariisissa, Lyonissa, Pietarissa

ja Barcelonassa on tukahdutettuja muistoja vallankumouksellisesta toiminnasta, joka pohjautui vähintään yhtä paljon kaupungin naapurustoihin kuin työpaikoille.

Tiedostava kunnallinen poliittinen elämä jatkuu siis piilevänä mahdollisuutena, hellittynä päämääränä ihmiskunnan vapautumisesta. Valta joka on viety pois kansalta, voidaan saada jälleen takaisin. Kaupungin potentiaali tukahduttamattomana paikkana poliittiselle itsehallinnolle vainoaa valtiota kuin toistuva painajainen. Tuskastuneena elämiensä merkityksettömyyteen tavalliset ihmiset voivat jälleen alkaa katsomaan kunnallisen tason politiikkaan keinona valtansa takaisin saamiseksi.

Projektimme kommunalisteina on täsmälleen tuon liikkeen rakentaminen: paikallisen poliittisen kentän elvyttäminen sekä paikallisen suoran demokratian laajentaminen. Pyrimme institutionalisoimaan tuon suoran demokratian asukkaiden julkisiin kokouksiin, naapuruston tai kaupungin kokouksiin tai foorumeihin, joissa asukkaat voivat kohdata, neuvotella ja päättää yhteisistä asioista. Siellä missä on jo olemassa tuollaisia kokouksia, me pyrimme laajentamaan niiden demokraattista potentiaalia. Siellä missä niitä on ennen ollut, me pyrimme elvyttämään ne. Siellä missä niitä ei ole koskaan ollutkaan, me pyrimme luomaan ne. Me yritämme rakentaa tuon demokratian vahvaksi voimaksi, jolla kansalaiset voivat hallita yhteiskuntaa kokonaisuudessaan. Lopullisena päämääränä me yritämme lopettaa sekä kapitalistisen järjestelmän että kansallisvaltion tehdäksemme tilaa inhimillisille ja yhteistyölle pohjautuville yhteiskunnallisille suhteille – järkevälle ja ekologiselle yhteiskunnalle.

Jotta voimme saada kuntien orastavan poliittisen kentän tähän, meidän täytyy asettaa kaupungin asioiden hoito kokonaan sen pätevien aikuisten asukkaiden käsiin. Heidän karistaessa keinotekoisesti luodut persoonansa eristyneinä monadeina, asukkaat tulisivat huomaamaan keskinäisen riippuvuutensa ja työskentelisivät sitten edistääkseen yhteistä hyvinvointiaan. He loisivat poliittiselle kentälle instituutioita, jotka saisivat aikaan laajan osallistumisen yhteisössä ja pitäisivät niitä toiminnassa vakinaisesti, saaden lopulta takaisin sen vallan jonka valtio on anastanut heiltä.

Jopa niissä urbaaneissa yhteisöissä, joilla ei ole tuollaista historiaa, tiedostava liike, joka pyrkii kunnalliseen suoraan demokratiaan voi kyetä elvyttämään sen sekä ajan mittaan voimistamaan sitä. Tuollaisen liikkeen luomisen prosessi alkaa poliittisen kentän perusyksiköistä: kaupungin jalkakäytävän tungoksesta, aukiosta, puistosta, kaupungintalosta. Julkisista tiloista joissa yksityiselämä muuttuu vähitellen yhteisölliseksi ja joissa yksityinen muuttuu, enemmän tai vähemmän, julkiseksi. Liikkeen ensisijainen ja tärkein päämäärä on kansankokousten luominen näistä siemenistä. Ne olisivat pysyviä instituutioita, joissa asukkaat tekisivät demokraattisia päätöksiä ja joilla olisi todellista poliittista valtaa, niin että niiden tekemät päätökset olisivat sitovia yhteisössä. Alueilla, joilla kansankokouksia ei ole olemassa, kommunalistinen liike vaatisi, että kunnallinen hallinto muuttaisi säännöksiään;

perustaisi tuollaisia kokouksia sekä määrittäisi niiden vallan, mukaan lukien lailliset voimat laatia koko kuntaa sitovia poliittisia päätöksiä. Siellä missä kansankokouksia on jo olemassa, liikkeen tulisi vaatia niiden vahvistamista valtion instituutioiden kustannuksella. Siellä missä kansankokouksia ei voida perustaa laillisesti, ne tulisi perustaa laillisten oikeuksien ulkopuolelle. Niillä tulisi olemaan moraalista valtaa samalla kun niiden jäsenet työskentelevät niiden virallistamista ja niiden päätösten sitovuutta kohti. Kun tämä olisi saavutettu, kansankokoukset voivat työskennellä saavuttaakseen kommunalistisen politiikan maksimivaatimukset: kunnallisten kokousten liittouman sekä lopulta järkevän ja ekologisen yhteiskunnan.

Yhteisön muodostuminen

Uuden yhteiskunnan luominen ei riipu ainoastaan poliittisten rakenteiden ja sosiaalisten suhteiden muuttamisesta, vaan myös tietoisuuden muuttamisesta. Tähän kuuluvat niiden yksittäisten asukkaiden luonteenpiirteet, jotka muodostavat tuon yhteiskunnan. Kommunismi sijoittuu “yhteiskunnallisen humanismin” perinteeseen. Tuo perinne arvostaa eniten kansalaisten aktiivista ja vastuullista osallistumista yhteisten asioiden hoitoon. Siinä missä nykyaika jättää meidät päämäärättömiksi ja juurettomiksi, yhteiskunnallinen humanismi pyrkii istuttamaan meidät uudelleen eettisiin elämäntapoihin sekä demokraattisiin instituutioihin.

Politiikka on liian tärkeää, että se voitaisiin jättää ammattilaisille tai erikoistuneille eliiteille; sen tulee kuulua tavallisten ihmisten toimialaan. Jokainen aikuinen asukas on potentiaalisesti kykenevä ottamaan suoraan osaa demokraattiseen poliittiseen päätöksentekoon. Asukkaiden käyttäessä järkeään väitellessään ja harkitessaan yhdessä, heidän tehdessä rauhanomaisesti päätöksiä sekä toteuttaessa nuo päätökset vastuuntuntoisesti, voidaan olettaa heidän kehittävän poliittisesti kypsän luonteenrakenteen, johon kuuluu luonteenvahvuuksia ja kansalaishyveitä samassa suhteessa demokraattiseen poliittiseen elämään.

Minkä tahansa määritelmän mukaan yhteisön jäsenyys edellyttää solidaarisuutta sekä omistautumista yhteiselle hyvälle. Vastakohtana sille kyynisyydelle, joka on nykypäivänä hallitsevaa, kypsien ja aktiivisten kansalaisten tulisi ymmärtää, että heidän poliittisen yhteisönsä jatkuminen riippuu heidän aktiivisesta tuestaan sille sekä heidän osanotostaan siihen. Kypsän samastumisen yhteisöön tulisi tuoda mukanaan vastuuntuntoa. Kunkin asukkaan voi olettaa ymmärtävän että heillä ei ole ainoastaan oikeuksia yhteisössä, vaan heillä on myös velvollisuuksia sitä kohtaan. Heidän tulisi suorittaa nämä velvollisuudet tietäen että kaikki muutkin tekevät osansa.

Kohtuullinen hillintä ja säädyllisyys ovat myös perusedellytyksiä, mikäli kansankokoukset aikovat olla järjestäytyneitä, suvaitsevaisia, toimivia sekä luovia. Aukkaat voivat järkeään käyttäen arvioida mahdollisia toimin-

tatapoja sekä valita niistä parhaimman. Huolellinen harkinta – tunnepitoisen oman kantansa ajamisen sijaan – on edellytys rakentavalle keskustelulle ja väittelylle. Se on korvaamatonta henkilökohtaisten ennakkoluulojen ylittämiseksi, johtaen meidät kohtelemaan kanssaeläjiämme kohtuudella sekä anteliaisuudella. Se on myös välttämätöntä vastustaessamme tunnepitoista vetoamista voitonhimoomme, ahneuteemme, kiihkoiluun tai suvaitsemattomuuteen. Tulemme tarvitsemaan järkeä sekä henkilökohtaista luonteenlujuutta voidaksemme kyetä vastustamaan näitä tunnelatautuneita esityksiä pyrkiessämme säilyttämään yhteisömme yhteistyöhön perustuvan sekä demokraattisen luonteen.

Liikkeemme tulee siis tarjoamaan enemmän kuin sille ominaisen poliittisen ohjelman. Se tulee tarjoamaan myös radikaalin solidaarisuuden ja vapauden moraalisen vaihtoehdon nykypäivänä elämisen tyhjyydelle ja turhanpäiväisyydelle. Samoin kuin ne suuret manifestit, joita viime vuosisadan sosialistiset liikkeet ajoivat, se tulee vaatimaan sekä moraalista että materiaalista muutosta. Se tulee luomaan sekä kulttuuri- että taide-elämän, jotka tukevat sekä luovat sosiaalisen perustan yhteisön poliittisille päämäärille. Sen mukana tulisivat kulkemaan eri kommunitaariset instituutiot, kuten osuuskunnat, huolimatta niiden rajoittuneisuudesta ja lyhytikäisyydestä. Nämä auttaisivat ihmisiä totuttautumaan yhteistyöhön. Se tulisi tarjoamaan elämälle merkitystä sekä sosiaalisia rooleja, jotka olisivat huomattavasti loputonta hyödyttömien tavaroiden myyntiä ja ostoa tyydyttävämpiä.

Desentralismi

Mikäli kuntien demokraattinen potentiaali aiotaan tuoda täyttymykseensä, kaupunkielämä täytyy lopulta mitoitaa uudelleen demokraattiselle poliittiselle elämälle soveliaisiin mittoihin. Toisin sanoen, samalla kun kunnat käyvät läpi demokratisoinnin prosessia, jo olemassa olevat suuret kaupungit täytyy hajauttaa rakenteellisesti inhimillisen kokoisiksi paikallisyhteisöiksi.

Jopa kaikkein suurimmat urbaaneista ketjuista koostuvat pienemmistä yhteisöistä, jotka jakavat selkeästi erottuvan kulttuurisen perinnön tai perinteen. Suurin osa nykypäivän suurista kaupungeista sisältää pienempiä kaupunkeja tai kuntia. Kaikkein kuuluisin esimerkki tästä on Lontoo, joka on naapurustojen kasautuma.¹ New Yorkin viiden kaupunkikunnan kaupunki on itseasiassa hyvin uusi ilmiö vuodelta 1897. Vielä vuonna 1874 New York koostui ainoastaan Manhattanin kaupunkikunnasta. Kaupunki joka on vain runsaat sata vuotta vanha ei ole varmastikaan vielä muuttunut ikuisiksi.

Suurissa kaupungeissa asukaskokouksia perustetaan aluksi mahdollisesti vain muutamiin naapurustoihin. Ne voivat toimia sieltä käsin malleina toisille naapurustoille. Demokratisoituvat naapurustot voivat liittyä tämän jälkeen yhteen ja muodostaa liittoumia, jotka koordinoisivat liikennettä, viemäröin-

¹Tässä tarkoitetaan englannin “borough”, kylä/kuntayksiköitä.

tiä ja muita palveluita. Naapurustot, joita hajautetaan rakenteellisesti tällä tapaa, voisivat lopulta muuntaa sekä kaupungin poliittisen elämän, ja myös jopa sen fyysisen muodon.

Paikallisuus ja keskinäinen riippuvuus

Vaikkakin hajauttaminen on olennaista kommunalismille, ei yksikään alue, ei edes suoraa demokratiaa harjoittava kunta, voi olla täysin itseriittoinen. Eikä niiden tulisikaan olla, tai on vaarana ajautuminen nurkkakuntaisuuteen. Kaikenlaiset kunnat ovat välttämättä riippuvaisia toisistaan, ja sen takia ne jakavat monenlaisia yhteisiä asioita. Yksittäisten kuntien ei tulisi pyrkiä täyteen autonomiaan taloudessaan. Ne tarvitsevat enemmän resursseja ja raaka-aineita kuin ne voivat saada omalta maaltaan. Taloudellinen riippuvuus on vain fakta, eikä se ole vain kilpailevaan markkinatalouteen, kapitalismiin, kuuluva ominaisuus vaan se kuuluu sosiaaliseen elämään sellaisenaan.

Mahdollistaakseen asukkaiden täyden osallistumisen politiikkaan, järkevän ja ekologisen yhteiskuntamme täytyy olla vakaana teknologisen ja taloudellisen perustan päällä. Tuon perustan täytyy sallia riittävästi vapaata aikaa, tai muuten selviytyminen ja henkilökohtainen turvallisuus ohittavat kaikki muut asiat. Tuotantoteknologia on nykypäivänä riittävän kehittyntä, että automatisoimalla töitä, jotka ennen hoidettiin käsin, on mahdollista laajentaa vapaa-ajan määrää. Potentiaalisesti kaikille maailman ihmisille on saatavilla perustarpeet, joilla voitaisiin poistaa uurastus ja raadanta, sekä voitaisiin elää mukavuudessa ja turvallisuudessa järkevästi sekä ekologisesti sosiaalisten eikä henkilökohtaisten päämäärien puolesta.

Kuitenkaan tätä mahdollisuutta ylittää niukkuuden aikakausi ei ole toteutettu edes kaikkein rikkaimmissakaan olemassaolevista yhteiskunnista. Meidän vapaa-aikaamme ei ole lisätty, sekä joudumme elämään ilman riittäviä perustarvikkeita. Syy tähän ei ole tuotantoteknologiassa, vaan niissä yhteiskunnallisissa suhteissa, jotka päättävät niiden käytön, toisinsanoen yhteiskunnallisissa suhteissa jotka pyrkivät aina vain suurempiin yritysvoittoiin sekä laajentumiseen. Esimerkiksi automaatio on, nykyisessä yhteiskunnassa, tuottanut hyvin usein sosiaalista kurjuutta, kuten työttömyydestä seuraavaa köyhyyttä, yritysten suosissa koneita, niiden pyrkiessä laskemaan tuotantokuluja sekä kasvattamaan voittoja. Yhteistyölle perustuvassa, järkevässä kommunalistisessa yhteiskunnassa olisi poistettu ne sosiaaliset suhteet jotka pakottavat tavoittelemaan voittoa.

Tuotantoteknologiaa voitaisiin käyttää luomaan vapaa-aikaa kurjuuden sijasta. Yltäkylläisyydessä elävä yhteiskunta säilyttäisi paljon nykypäivän teknologisesti infrastruktuurista, muun muassa automatisoidut tehtaat, mutta se käyttäisi niitä tuottamaan elämän perustarpeita sekä poistamaan raadanta sen sijaan että ne palvelisivat kapitalismin päämääriä. Miehillä se-

kä naisilla olisi riittävästi vapaa-aikaa poliittiseen osallistumiseen, sekä rikkaasta ja mielekkästä henkilökohtaisesta elämästä nauttimiseen. Sen sijaan, että säilyttäisimme meillä nyt olevat törkeät keskittämisen muodot, me voisimme mitoittaa uudelleen sekä uusia teknologiset resurssimme ekologisten periaatteiden mukaisesti, hajauttaa ne vastaamaan alueellista tai jopa konfедераation laajuista työnjakoa ja tuotantoa, ja saattaa tuolla tavoin kaupunki ja maaseutu luovaan tasapainoon.

Tuotanto jaettaisiin sen mukaan mitä ihmiset tarvitsisivat. Tavaroiden jakaminen institutionalisoitaisiin yhteistyöhön perustuvaan järjestelmään, joka perustuisi demokratisoitujen kuntien keskinäiseen apuun.

Konfederalismi

Konfедераatio on poliittisen ja sosiaalisen organisaation muoto, joka kykenee institutionalisoimaan tuon keskinäisen avun. Konfедераatio on tasavertainen liitto, jossa useat poliittiset yksiköt yhdistyvät muodostaakseen itseään suuremman kokonaisuuden. Konfederaloitumisen prosessissa nämä pienemmät yksiköt muodostavat laajemman yksikön, mutta ne eivät alistu itseään sille: ne säilyttävät vapautensa ja erilliset identiteettinsä. Kommunalistisessa yhteiskunnassa demokratisoituneet kunnat muodostaisivat alueellisia konfедераatioita käsitelläkseen jaettuja, kunnan rajat ylittäviä tai alueellisia ongelmia.

Tasavallassa parlamentti tai eduskunta päättää yhteiskunnan suunnasta äänestämällä hyväksyykö vai hylkääkö se yksittäiset lait. Konfederalaatiossa sen sijaan valtuutettujen kongressi tai neuvosto hoitaa hallinnolliset tehtävät jäsenkuntien kokouksissaan päättämien toimintasuunnitelmien mukaisesti. Nämä valtuutetut eivät olisi edustajia, jotka tekevät päätöksiä; pikemminkin he olisivat vastuussa yksilöinä niille kokouksille, jotka valitsivat heidät sekä niiden antaman imperatiivisen mandaatin sitomia. He eivät voisi tehdä muita kuin toteuttamiseen liittyviä päätöksiä saamatta ensin kotikokouksensa hyväksyntää, ja he olisivat välittömästi takaisin kutsuttavissa mikäli kokoukset niin haluaisivat.

Konfедераation neuvosto ei tekisi itse päätöksiä poliittisesta linjasta, se toimisi sen sijaan pääosin hallinnollisten- sekä tuomarintehtävien kanssa. Toisin sanoen, koordinoidakseen kuntien kokousten tekemiä päätöksiä, sovitellakseen niiden välisiä kiistoja (kuntien omalla hyväksynnällä), sekä hoitaakseen näihin liittyviä hallinnollisia tehtäviä.

Toimintasuunnitelmista päättäminen tapahtuisi ainoastaan asukkaiden avoimissa yleiskokouksissa, heidän keskustellessa ja harkitessa aiheista niissä. He tulisivat kehittämään mahdollisia vaihtoehtoisia toimintatapoja, punnitsisivat niiden heikkoudet ja vahvuudet ja tekisivät sitten päätöksen enemmistöäänestyksellä. Liittouman neuvoston tehtävät olisivat pelkästään hallinnollisia ja koordinoivia, niiden toteuttaessa kuntien jo tekemiä päätöksiä.

Kun täytyy tehdä päätös, joka vaikuttaa koko liittoumaan, konfederalaa-

tion neuvosto koordinoisi koko konfederaation laajuista enemmistöäänestystä. Äänestyksen lopputulos ei määräytyisi yksittäisten kaupunkien yksikköinä antamien äänien mukaan, vaan konfederaation kaikkien kuntien kaikkien asukkaiden yhteenlaskettujen äänien mukaan. Konfederaatiolla olisi siis, sen kansalaisten enemmistöäänestyksen mukaisesti, valta estää tiettyä kuntaa aiheuttamasta henkistä tai fyysistä vahinkoa sen omille jäsenille tai muille kunnille tai kaupungeille.

Samanaikaisesti yhteenliittyneillä kunnilla olisi lopullinen valta konfederaatiossa, niiden muodostaessa vapaiden kansalaisten suoran demokratian ja niiden erillisten kansankokousten punnitessa asiat järjellä väittelyissä ennen päätöksentekoa. Nämä yleiskokousten lopullisen itsemääräämisoikeuden ja vapaan keskustelun periaatteet erottavat meidän lähestymistapamme valtiojohtoisuudesta: valtiojohtoisuuden salliessa parhaimmillaan eristyneiden monadien illusorisen vapauden suurissa kansanäänestyksissä, konfederaalinen demokratia rohkaisee jäseniään muodostamaan mahdollisia lähestymistapoja omista lähtökohdistaan, sekä tarkastelemaan niitä huolellisesti ennen niistä päättämistä. Tietoisesti muodostettuna sopimaan keskinäisen riippuvuuden eri muotoihin, kuntien konfederaatio yhdistäisi kasvottaisen demokraattisen päätöksenteon kuntien rajat ylittävään hallintointiin. Kuntien liittoumat voitaisiin muodostaa maailmanlaajuisesti; näin täytettäisiin menneiden vallankumouksellisten liikkeiden pitkäaikainen unelma saavuttamalla järkevä ”Kommuunien kommuuni.”

Kunnallistettu talous

Ajamamme taloudellinen elämä ei ole kansallistettu (kuten valtiososialismissa), sijoitettu tehdastyöläisten käsiin (kuten syndikalismissa), yksityisomistuksessa (kuten kapitalismissa) eikä kutistettuna pienyrittäjämäisiin osuuskuntiin (kuten kommunitarismissa). Se on sen sijaan kunnallistettu, eli asetettu yhteisön ”omistukseen” ja kansankokousten hallittavaksi.

Tämä *talouden kunnallistaminen* tarkoittaa sitä, että yhteisön asukkaat ”omistavat” talouden sekä hoitavat sen sekä että se koordinoidaan muiden kunnallistettujen talouksien kanssa konfederaation kautta. Omaisuus – tämän sisältäessä sekä maan että tehtaat – lankeaisi yleisesti asukkaiden kouksissa hallittavaksi, konfederaalisten neuvostojen koordinoimana. Asukkaista tulisi yhteisöjensä taloudellisten resurssien kollektiivisia ”omistajia” ja he muotoilisivat taloudelliset linjauksensa koko yhteisön hyväksi.

Näin asukkaat eivät tekisi päätöksiä, jotka koskisivat vain heidän yksittäisiä työpaikkojaan, vaan koko yhteisöä. Esimerkiksi ne jotka työskentelevät tietyssä tehtaassa, eivät osallistuisi vain sen tehtaan, vaan kaikkien muidenkin tehtaiden toimintaperiaatteiden muotoilemiseen. He eivät osallistuisi tähän päätöksentekoon työläisinä, viljelijöinä, teknikkoina, insinööreinä tai asiantuntijoina vaan yhteisön täysivaltaisina asukkaina. Heidän tekemi-

ään päätöksiä eivät ohjaisi heidän tietyn yrityksensä tai ammattikuntansa edut, jotka voivat olla hyvinkin nurkkakuntaisia tai alakeskeisiä, vaan koko yhteisön tarpeet.

Kansanvalta ei voi olla pysyvää siellä missä resurssit jaetaan hyvin epätasaisesti. Ilman karkeaa taloudellista tasa-arvoa minkälainen demokratia tahansa on lyhytikäistä, väistyen ennemmin tai myöhemmin harvainvallan tai jonkun sitä pahemman tieltä. Vapaassa yhteiskunnassamme taloudellinen epätasa-arvo eliminoidaisiin sijoittamalla varallisuus, yksityisomaisuus ja tuotantovälineet yhteisön haltuun. Talouden kunnallistamisen avulla kansankokouksiin osallistujat ottaisivat omistavien luokkien omaisuuden ja asettaisivat sen yhteisön haltuun, jotta se voitaisiin käyttää kaikkien hyväksi.

Kokous tekisi myös päätöksiä materiaalistien elintarpeiden jakamisesta, täyttäen niukkuuden ohittaneen yhteiskunnan kommunistisen lupauksen. “Jokaiselta heidän kykyjensä mukaisesti sekä jokaiselle heidän tarpeidensa mukaisesti” – kaikkien 1800-luvun kommunistiliikkeiden vaatimus – muuttuisi eletyksi käytännöksi, kokouksen järkevän päätöksenteon määritellesä tarpeet. Jokaiselle yhteisössä olisi näin pääsy elämän tarpeisiin, riippumatta työstä jota hän kykenisi tekemään. Muodostuisi kohtuullinen taloudellinen tasa-arvo, pohjaten kansankokousten moraalille ja järkeä käyttäen tekemille periaatteille.

Itse taloudellinen elämä tuotaisiin poliittisen kentän haltuun, joka omakuisi sen osaksi kokouksen normaalia toimintaa. Tehtaasta tai maasta ei enää koskaan tulisi kilpailevia yksikköjä omine erillisine vaatimuksineen.

Voimme olettaa, että kokouksen päätökset olisivat järkevien ja ekologisten standardien ohjailemia ja että taloudesta tulisi moraalinen talous. Julkisen vastuunkannon henki voisi välttää hukkaavan, syrjivän ja vastuuttoman tavaroiden hankkimisen, sekä myös ekologisen tuhoamisen ja ihmisoikeuksien rikkomisen. Kokouksissa asukkaat voisivat tietoisesti varmistaa, että taloudelliset yksiköt noudattaisivat yhteistyön ja jakamisen eettisiä periaatteita. Kohtuuden ja tasapainon klassiset käsitteet korvaisivat kapitalistisen laajentumisen ja voiton tavoitteluun liittyvän kilpailun vaatimukset. Yhteisö ei enää arvostaisi ihmisiä heidän tuotanto- ja kulutustasonsa mukaan, vaan yhteisöelämään positiivisesti vaikuttavien toimien perusteella.

Isommassa maantieteellisessä mittakaavassa kansalaiset tekisivät taloudellisia päätöksiä konfедераatioidensa kautta. Omistavilta luokilta haltuunotettua varallisuutta ei levitetäisi ainoastaan yhdessä kunnassa, vaan alueen kaikissa kunnissa. Jos yksi kunta yrittäisi rikastuttaa itseään muiden kustannuksella, sen liittolaisilla olisi oikeus estää sitä tekemästä niin. Talouden läpikotainen politisointi laajentaisi näin moraalisen talouden laajaan alueelliseen mittakaavaan.

Rinnakkaisvalta

Liikkeemme kasvaessa pitkällä aikavälillä yhä useampi ja useampi kunta demokratisoisi itsensä ja muodostaisi liittoumia. Lopulta huomattava määrä kuntia olisi demokratisoitunut ja konfederalisoitunut. Demokraattisen politiikan, vallassa olevien asukkaiden ja alkavan talouden kunnallistamisen takia heidän yhteinen valtansa olisi selvä uhka valtiolle ja kapitalistiselle järjestelmälle. Nuo järjestelmät tuskin sietäisivät sellaisten konfederaatioiden olemassaoloa ja ryhtyisivät vastatoimiin lähes varmasti. Jos liikkeemme on tosissaan vastustaessaan valtiota, meidän tulee riistää siltä sen asevoimamonopoli luomalla kansalaisvartio tai kaarti vapautemme ja oikeuksiemme turvaksi.

Puolentoista vuosisadan ajan kansainvälinen sosialistiliike kannatti kansalaismiliisiä välttämättömänä vaihtoehtona armeijajärjestelmälle. Anarkisti- ja syndikalistiliikkeiden mukaan aseistettu kansa oli sine qua non eli välttämätön vapaalle yhteiskunnalle. Bakunin kirjoitti vuonna 1866: "Jokaisen kykenevän kansalaisen tulee, jos mahdollista, tarttua aseisiin puolustaakseen kotiaan ja vapauttaan. Jokaisen maan sotilaallinen puolustus ja varustus tulisi organisoida paikallisen kommuunin toimesta, tai provinssiaalisesti, hieman Sveitsin tai Yhdysvaltain miliisien kaltaisesti." Me sisällyttämme ohjelmaamme kansalaismiliisin tai -vartion muodostamisen, kansalaiskokousten tiukan valvonnan alaisuudessa. Se olisi itsessään demokraattinen instituutio, asukaskokouksen ja miliisin äänestäessä upseerien valinnasta.

Mitä isommiksi ja lukuisammiksi kunnalliset konfederaatiot tulevat, sitä suurempi olisi niiden latentti voima ja sitä suurempi olisi niiden mahdollisuus luoda vastavoima kansallisvaltiolle. Kun ne tajuavat tämän potentiaalinen, jännite niiden ja valtion välillä todennäköisesti kasvaa. Kansalaisten tulee tiedostaa selkeästi, että tämä jännite on erittäin toivottavaa – että heidän konfederoituneet kuntansa muodostavat potentiaalisen vastavallan valtiolle.

Itseasiassa konfederoituneet kunnat voisivat lopulta saada tarpeeksi tukea muodostaakseen *rinnakkaisvallan* valtiolle. Tämä tilanne olisi todennäköisesti erittäin epävakaa ja sen ratkeaminen saattaisi hyvinkin edellyttää yhteenottoa. On myös mahdollista, että suora demokratiamme kaivertaa itse valtiovallan institutionaalisesti "ontoksi", delegitimoiden sen auktoriteetin ja voittaen enemmistön ihmisistä uusiin kunnallisiin ja konfederaalisiin instituutioihin. Tulipa yhteenottoa tai ei, valta on kuitenkin siirrettävä pois valtion ja valtiotaidosta uransa luoneiden hallusta, kokonaan ihmisten ja heidän konfederoitujen kokoustensa käsiin.

Pariisissa 1789 ja Petrogradissa helmikuussa 1917 valtion auktoriteetti romahti vallankumouksellisen konfrontaation lähestyessä. Päällepäin kaikkivoipien ranskalaisten ja venäläisten monarkioiden vallat olivat niin ontoja, että kun ne kohtasivat kumouksellisen kansan ne yksinkertaisesti romahtivat. Ratkaisevaa molemmissa tapauksissa oli, että tavalliset asevoimien rivisotilaat liittyivät kumoukselliseen liikkeeseen, aseistetun kansan puolelle.

Mikä tapahtui menneisyydessä voi tapahtua jälleen, erityisesti tehokkaan, tiedostavan ja innostuneen vallankumouksellisen liikkeen ja ohjelman avulla.

Vallankumouksellisen siirtymävaiheen ongelma

Huolimatta historiallisesta vastakkainasettelustaan yhteiskunta-anarkismilla ja marxilaisuudella on viime kädessä sama yhteiskunnallinen tavoite: valtioton kommunismi. Niiden tärkein ero koski vallankumouksellista siirtymävaihetta: vastavallankumousta vastaan taistelevien ja uuden sosiaalisen sekä poliittisen järjestyksen luovien instituutioiden luonnetta. Marxilaisten liikkeiden mukaan oli välttämätöntä luoda työläisvaltio huolehtimaan siirtymävaiheesta; valtion täytettyä tämän tavoitteen he olettivat sen kuihtuvan pois.

Kuten yhteiskunta-anarkistit aivan oikein huomauttivat, tämä oletus oli absurdi, "työläisvaltiosta" tulisi vain uusi tyrannia joka olisi kaadettava toisella vallankumouksella. Heidän kritiikkinsä mukaan myös ero marxilaisuuden keinojen ja vallankumouksellisen päämäärän välillä oli niin valtava, että se oli moraaliton itsessään. Keinojen ja päämäärien tulee olla yhteneviä, oli yhteiskunta-anarkistien vaatimus; luotakoon vapaa ja yhteistyöhön perustuva yhteiskunta vapaalla, yhteistyöhön perustuvalla kansanliikkeellä.

Heidän marxilaisuuden kritiikkinsä oli enemmän kuin oikeutettua. Toisaalta, heidän luottaessa tietoisuuden muuttumiseen sekä spontaaneihin kansannousuihin vallankumouksen saavuttamiseksi, yhteiskunta-anarkistit jättivät aivan liian usein vastaamatta kysymykseen vallankumouksellisesta siirtymävaiheesta: kuinka vastavallankumousta vastaan kamppailtaisiin? Monessa tapauksessa he näyttivät olettavan, että alun spontaani kansannousu riittäisi eliminoimaan valtion ja kapitalismin ja että uuden yhteiskuntajärjestyksen perustamisessa olisi yksinkertaisesti kyse jo olemassaolevien kooperatiivisten instituutioiden esiintulon sallimisesta. Bakunin ilmaisi tyypillisen kannan kirjoittaessaan: "Kun valtio hävitetään, spontaani kansalaiselämän itseorganisaatio, joka on ollut halvaantunut vuosisatojen ajan sekä sulautettuna valtion kaikkivoipaan valtaan, palaa kommuuneihin."

Kuitenkin meidän aikanamme on selvää, että valtio ja kapitalismi ovat vahingoittaneet niin paljon tavallisten ihmisten kykyä spontaaniin järjestäytymiseen, ihmisten ollessa hypnotisoituja tavoittelemaan loputonta kulutusta sekä oman etunsa maksimoimista, ja kun heidät on rajoitettu passiivisiksi katsojiksi suhteessa kaikkeen henkilökohtaisten asioiden ulkopuoliseen, ei voida luoda uutta yhteiskuntajärjestystä spontaanilla kansannousulla. Tuo prosessi, nyt mikäli ei vielä Bakuninin aikana, tulee vaatimaan valmistelua etukäteen. Yhteiskunnallinen osallistuminen uhkaa unohtua muististamme ja mikäli kansa aikoo saavuttaa takaisin tuon historiallisen muiston, heitä täytyy valistaa.

Vallankumous tarvitsee ennen kaikkea instituution hoitamaan vallanku-

mouksellisen siirtymävaiheen. Selvästikin marxilaisten valitsema vallankumouksellinen instituutio, työläisvaltio, oli lähinnä tuhoisa. Mutta mikä sitten on sovelias instituutio siirtymävaiheeseen? Meidän vastauksemme on, että se on konfederaalinen demokratia itsessään, kommuunien kommuuni, jonka alueiden puolesta voimme työskennellä nyt, ja joka sekä opettaa kansalaisia että suorittaa vallankumouksellisen siirtymävaiheen. Yhteiskunta-anarkistien keinojen ja päämäärän yhdenmukaisuuden vaatimuksen mukaisesti meidän siirtymävaiheen instituutiomme, vastavalta valtiolle, on sama kuin lopullinen instituutiomme, eli politiikka joka, kuten Aristoteles sanoi sen kauan sitten, tukee parhaiten rikasta ja kukoistavaa ihmiselämää.

Ohjelma tälle päivälle

Kansallisvaltio sekä kapitalistinen järjestelmä eivät voi selvitä loputtomiin. Tämä järjestelmä ei ainoastaan ole leventämässä kuilua rikkaiden ja köyhien välillä ammottavaksi kuiluksi, vaan se on myös törmäyskurssilla biosfäärin kanssa. Varsinkin kapitalismin kasva-tai-kuole-periaate, vaatimus hakea voittoa pääoman laajentumiselle kaikkien muiden seikkojen kustannuksella, on jyrkässä ristiriidassa keskinäisen riippuvuuden ja rajallisuuden käytännön realiteettien kanssa, sekä yhteiskunnallisesti että suhteessa planeetan kykyyn ylläpitää elämää.

Seuraavalla vuosisadalla yksin ilmastonmuutoksen odotetaan kylvävän kaaosta aiheuttaen vedenpinnan nousua, katastrofaalisia ääripäitä säätiloissa, tartuntatautien epidemioita ja vähentynyttä viljelysmaata ja näin maataloudellista kapasiteettia. Vähimmilläänkin nälkä ja taudit ampaisevat tavaisiin. Raporttien mukaan Yhdysvaltain hallituksen kokouksessa syyskuussa 1997 Robert Rubin, silloinen Yhdysvaltojen valtionvarainministeri, huomautti varapresidentti Al Gorelle: "Tämä hiton ilmastonlämpenemisasia saattaa heittää taloutemme syöksykierteeseen!"

Kuitenkin, jos tuollainen syöksykierre on tullakseen, sen yhteiskunnallinen lopputulos ei missään tapauksessa välttämättä ole se järkevä, ekologinen yhteiskunta jota kommunalistit haluavat. Valtiot voivat hyvinkin yrittää tulla vielä autoritäärisemmiksi tukahduttaakseen yhteiskunnallista levottomuutta. Valintamme vaikuttaa selkeämmältä hetki hetkeltä: joko ihmiset perustavat demokraattisen, yhteistyöhön perustuvan ja ekologisen yhteiskunnan tai yhteiskunnan ekologiset perustuskivet romahtavat. Poliitiikan ja kansalaisuuden palauttaminen ei täten ole ainoastaan vapaan yhteiskunnan perusedellytys; se voi hyvinkin olla edellytys lajimme selviytymiselle. Käytännössä ekologinen kysymys vaatii yhteiskunnan perusteellista uudelleenrakentamista yhteistyön, ei kilpailun periaatteiden mukaisesti; demokratian, ei autoritäärisyyden; yhteisön, ei yksilöllisen – ennen kaikkea eliminoiden kapitalistisen järjestelmän joka kylvää tuhoa biosfääriin.

Kapitalismi ei tule antamaan meille niitä demokraattisia kansainstituuti-

tioita joita tulemme tarvitsemaan, mikäli aiomme tuhota sen. Saadaksemme vapauttavia instituutioita meidän täytyy tehdä ne itse, hyvin järjestäytyneen kommunistisen liikkeen avulla. Valitettavasti, varsinkin aikaisempien vallankumousten kansanliikkeille, vallankumouksia edeltävät ajanjaksot ovat useimmiten hyvin lyhyitä. Kun vallankumouksen tulo alkaa olla jo nähtävissä, meillä ei tule enää olemaan riittävästi aikaa tehdä kumouksen ja organisoinnin tarvitsemaa huolellisuutta vaativaa molekyylitason työtä, jota tilanne tulee vaatimaan. Kommunistien tulisi aloittaa sellaisten instituutioiden rakentaminen nyt, näyttämällä ihmisille kuinka he voivat ottaa poliittisen ja taloudellisen elämänsä omiin käsiinsä, kuinka he voivat koordinoida ja institutionalisoida nuo elämänalueet rakentaakseen yhteiskunnan, joka kykenee palauttamaan heidän ihmisyytensä. Se tulee vaatimaan loputonta kärsivällisyyttä, mutta se täytyy tehdä tai tuleva kriisi tulee johtamaan tyranniaan.

Ne yhteiskunnalliset ongelmat, jotka ajavat meitä toimimaan, ovat varsin konkreettisia ja monessa tapauksessa ylittävät tiukasti luokkakokeskeiset kysymykset, niin tärkeitä kuin ne ovatkin. Halu säilyttää biosfääri on universaali useimpien järkevien ihmisten keskuudessa. Yhteisön tarve jatkaa elämäänsä ihmishengessä, sen kummutessa toistuvasti esiin eri vuosisadoilla, varsinkin yhteiskunnallisten kriisien aikoina. Mitä tulee kapitalistiseen talouteen, meidän tulee muistaa että se on vain hieman yli kaksi vuosisataa vanha; sitä edeltäneessä sekataloudessa kulttuuri rajoitti omistamishalua ja niin se voi tehdä jälleen, yltäkylläisyyden mahdollistavan teknologian vahvistamana.

On mahdotonta ennustaa milloin yhteiskunnalliset kriisit tapahtuvat, tai mitä sosiaalisia olosuhteita niistä seuraa. Sen sijaan on selvää, että järkevän yhteiskunnan tarve vaatii meitä olemaan järkeviä olentoja – siis elämään ainutlaatuisen ihmisille suotujen kykyjemme mukaan ja rakentamaan kommunistisen yhteiskunnan toteuttaaksemme oman ihmisyytemme.

Monin paikoin vanhat demokraattiset instituutiot elävät yhä valtioiden sisuksissa. Yhteisö sijaitsee piilossa ja vääristyneenä kunnanvaltuustoissa, kansankokous sijaitsee piilossa ja vääristyneenä naapurustossa, sekä konfедераatit sijaitsevat piilossa ja vääristyneenä alueellisissa liitoissa pienempien ja suurempien kaupunkien välillä. Kaivamalla ne esiin, kunnostamalla ne ja rakentamalla näille instituutioille, siellä missä niitä on olemassa, ja rakentamalla niitä sinne missä niitä ei ole, voimme luoda olosuhteet yhteiskunnalliselle vapaudelle, jonka vertaista ei löydy historiasta.